

Uvod v pravo družb (statusno oz. korporacijsko pravo)

Tendence v EU in RS

Oris najpomembnejših direktiv EU o statusnem (korporacijskem) pravu, ki so bile podlaga pri pripravi in zatem tudi pri novelacijah ZGD, zlasti F in H.

PRVA – PUBLICITETNA DIREKTIVA (SMERNICA)

Je najstarejša direktiva Evropske skupnosti s področja **prava družb**. Pripravljati so jo začeli že leta 1960, dokončno pa sprejeli 9. marca 1968. Z njenim sprejetjem se je začelo najpomembnejše obdobje v razvoju prava družb v okviru Evropske skupnosti in uresničevanja ideje o skupnem (zdaj notranjem) trgu in svobodnem podjetništvu.

Ta smernica ureja *tri* sklope vprašanj, ki se nanašajo na delniške družbe in nekatere družbe z *omejeno* odgovornostjo (srednje in velike) v državah članicah s poudarkom na varstvu tretjih oseb.

Ta direktiva daje poudarek predvsem:

- **razkritju** informacij o zadevni kapitalski družbi,
- veljavnosti pravnih poslov, ki jih **sklenejo** zastopniki kapitalskih družb, torej d.d. in d.o.o.,
- in ničnosti vpisa kapitalskih družb.

Gre torej za poistenje osnovnih standardov glede podatkov in drugih informacij, povezanih z: ustanovitvijo, organiziranostjo in poslovanjem d.o.o. in d.d., ki se morajo vpisati v sodni register pa za učinek vpisov v sodne in (ali) druge uradne registre ter za zagotovitev načela javnosti teh registrov.

DRUGA DIREKTIVA

Ta direktiva ureja:

- opredelitev **vsebine** statuta oziroma drugega ustanovitvenega akta d.d. in zagotavljanju informacij o ustanovitvi ter podatkih glede zadevne d.d.,
- določitve višine minimalnega kapitala d.d., za delniške družbe mora biti določen minimalni osnovni kapital najmanj 25.000 evrov , ki ga mora imeti delniška družba ob ustanovitvi in **ves čas** svojega poslovanja,
- instrumente za zagotovitev načela ohranitve kapitala d.d.,
- postopke varovanja delničarjev in upnikov pri **spremljanju** kapitala, tako pri povečanju kot tudi pri **zmanjšanju** kapitala, zlasti pri izdajanju, spreminjanju ter umikanju delnic.

In izrecno tudi prepoveduje izdajo delnic **sotto pari** in zahteva vplačilo delnice **pred** njeno izdajo najmanj v višini **ene četrte** njene nominalne vrednosti in, prepoveduje kakršnokoli vrnitev vložka **delničarjem, razen v primerih zakonitih postopkov zmanjšanja osnovnega kapitala**, itn.

ČETRТА T.I. BILANČNA DIREKTIVA IN SEDMA DIREKTIVA – DIREKTIVA O KONSOLIDACIJI BILANC

- Ureja vprašanja **v zvezi** s sestavo, sprejetjem in publiciteto zaključnega računa (annual accounts) z vidika njegove vsebine ter letno poročilo, metode vrednotenja, revizijski pregled in objave le-teh.

Poudarek je namenjen predvsem:

- urejanju vprašanj v zvezi s sestavo, sprejemom in objavo zaključnega računa (*annual accounts*). Opredeljene so vsebinske prvine zaključnega računa in letnega poročila, metode vrednotenja, revizijski pregled in objava teh dokumentov. Četrta direktiva tvori skupaj s sedmo ter osmo direktivo **temelj evropskega računovodskega kodeksa**.

PETA DIREKTIVA spada med tkim. strukturne direktive

Ureja več modelov, ki jih delničarji lahko uporabijo pri oblikovnem sestavu organov delniške družbe in izbiri enotirnega oziroma dvotirnega sistema in pri izbiri enega od več modelov sodelovanja zaposlencev pri upravljanju oziroma njihove vključenosti v upravljavski sestav delniških družb.

ŠESTA DIREKTIVA obravnava vprašanje delitve oziroma oddelitve delniških družb in ureja predvsem:

- vsebinsko dopolnitev tretje direktive o združitvah. Pri tem nadrobno obravnava preoblikovanje gospodarskih družb, ki nastaja pri združitvah, s tem da so pravni postopki različni. Tudi pri delitvi delniške družbe, pri čemer le-ta preneha, pridobijo njeno premoženje in obveznosti bodisi na novoustanovljene delniške družbe bodisi obstoječe delniške družbe, kar je primerljivo z združitvami. Ob tem pa celovito ureja:

- **delitev s prevzemom** (*division by acquisition*),
- **delitev z ustanovitvijo novih družb** (*division by the formation of new companies*)
- in tudi ostale postopke, ki so obravnavani podobno kot delitve, npr. oddelitev.

Ciljnost te direktive je zagotoviti pravno varstvo upnikom gospodarske družbe, ki z delitvijo oziroma s cepitvijo preneha in katere premoženje se prenese na druge subjekte. Varstvo upnikov se pri tem zagotavlja s prevzemom odgovornosti po novonastalih subjektih, in subjektih, ki so prevzeli premoženje tiste družbe, ki se je delila.

SEDMA DIREKTIVA ureja področje računovodstva in določa primere, ko je treba za **skupino povezanih** gospodarskih **družb** izdelati in sprejeti tako imenovane konsolidirane (uskupinjene) bilance. Pri tem direktiva opredeljuje pojem povezanih družb oziroma skupino družb (Group of Companies). Pri tem **ne** gre za enako definiranje, kot je v določbah ZGD, saj gre za drug namen njihovega opredeljevanja. Namen opredeljevanja po tej direktivi je **povezanost** gospodarskih družb zaradi objektivnega ugotavljanja finančnega položaja družb, ki so medsebojno ekonomsko povezane, **tako** da lahko ena družba sprejema poslovne odločitve, pomembne za drugo družbo in realno izkazovanje rezultatov v zvezi s tem. Sedma direktiva pa se sklicuje tudi na tematiko, ki jo ureja **Četrta bilančna direktiva**.

Omenjena direktiva daje poudarek:

- Opredelitvi povezanih družb, ki pa **ni** enaka opredelitvam v ZGD, saj tudi namen njihovega opredeljevanja **ni enak**.
- Podlaga določitve v direktivi **je povezanost** gospodarskih družb zaradi **objektivnega** ugotavljanja finančnega položaja družb, ki so medsebojno ekonomsko povezane. Le-to pa se kaže v tem, da **ena** družba sprejema poslovne odločitve, pomembne za **drugo družbo**.

Predmet urejanja v direktivi so vprašanja strokovnih in drugih kvalifikacij, ki jih morajo imeti revizorji, pooblaščenici za pregled (*audit*) letnih računov gospodarskih družb. Pri tem je zahtevana **visoka stopnja strokovnosti, najmanj univerzitetna izobrazba in ustrezne strokovne izkušnje**. Države EU pa morajo **zagotoviti** poklicno integriteto in neodvisnost revizorjev. Revizorji so lahko fizične osebe ali pa člani **v** eni izmed pravnoorganizacijskih oblik gospodarskih družb, ki te posle opravljajo in so **osebno** odgovorni za svoje delo.

OSMA DIREKTIVA ureja revizije bilanc. Ta smernica ne ureja vsebinskih vprašanj urejenih v četrti in sedmi direktivi. Predmet njenega urejanja je le vprašanje strokovnih in drugih kvalifikacij, ki jih morajo imeti revizorji, pooblaščenici za pregled (audit) letnih računov gospodarskih družb.

Pri tem se zahteva visoka stopnja strokovnosti, **najmanj univerzitetna izobrazba** ter ustrezne strokovne izkušnje, poleg tega pa morajo države zagotoviti poklicno integriteto **in** neodvisnost revizorjev.

Z ENAJSTO DIREKTIVO so države članice EU harmonizirale **publicitetne** zahteve glede podružnic. Pripadniki članic EU lahko namreč udeležujejo pravico svobodnega podjetništva v katerikoli državi članici EU, bodisi z ustanovitvijo gospodarske družbe hčere ali pa tudi ustanovitvijo podružnice. Za družbe hčere se uporabljajo določbe **prve** direktive ter določbe **četrte** in **sedme** direktive. Ta direktiva pa poenotuje publicitetne zahteve tudi za podružnice. Zato nacionalne zakonodaje **ne** morejo določati za podružnice **posebnih** publicitetnih zahtev. Matične družbe pa morajo za svoje podružnice zagotavljati **vse** podatke, vključno z bilančnimi podatki, ki se zahtevajo za »lastne« gospodarske družbe hčere v državi, kjer ima sedež matična družba. Direktivo pa se po določbi 14. člena **ne** uporablja za podružnice bank in zavarovalnic, za katere je sprejet poseben predpis.

DVANAJSTA DIREKTIVA je direktiva o enoosebni kapitalski družbi – ureja se tudi možnost ustanovitve d.d. z zgolj enim ustanoviteljem, pri čemer se določajo **vse** potrebne formalnosti pri poslovanju takšnih enoosebnih družb, npr. natančno vpisovanje podatkov o edinem družbeniku (delničarju) v sodni register, pisno sklepanje pogodb med družbo in edinim družbenikom, delničarjem, kar je bilo najprej upoštevano pri pripravi novega ZGD (1993) in zatem noveliranega ZGD (2001): člena: 170 ter 458.a v noveliranem ZGD-ju.

Posebej naj opozorimo, da so pred sprejemom te direktive države članice EU to vprašanje različno urejale. Večinoma pa **niso** pravno priznavale možnosti **obstoja** enoosebnih družb, ker se je trgovinska **oziroma** gospodarska družba tradicionalno štela kot družba **najmanj dveh oseb!**

TRINAJSTA DIREKTIVA (DIREKTIVA O PREVZEMIH)

Ta direktiva daje poudarek:

- Okvirni ureditvi prevzemov v EU in želi ustvariti transparentna temeljna »vseevropska« pravila oziroma načela za ponudbe za prevzem, ki naj upoštevajo interese vseh v teh procesih udeleženih subjektov. S trinajsto direktivo o prevzemih se v okviru EU ureja vprašanje **transparentnega in poštenega** upravljaljskega prevzemanja javnih delniških družb.

Bistvena je zagotovitev varstva manjšinskih delničarjev in njihovo enakopravno obravnavanje po novem prevzemniku. Direktiva zato določa poseben institut obvezne ponudbe za odkup vse delnic. *In sicer od vseh delničarjev pod enakimi pogoji. Obveza za odkup nastopi, ko prevzemnik prestopi določen prag.* Direktiva prepušča določitev deleža glasovalnih pravic, ki zavezuje k izstavitvi ponudbe za odkup, in način njegovega izračuna ureditvi nacionalnega prava države sedeža ciljne družbe.

Direktiva o dopolnitvi statuta evropske delniške družbe glede delavske soudeležbe

To direktivo naj bi v državah članicah umestili v nacionalno pravo, v skladu z njenimi cilji. Tako je **evropska delniška družba** glede večine vprašanj urejena z nadnacionalnim predpisom, vključevanje zaposlenih v upravljavsko strukturo, ki opredeljuje upravljavsko strukturo delniške družbe, pa je dopolnilno urejeno z nacionalnim pravom držav članic.

SPLOŠNI OPOMNIK ZA STATUSNO PRAVO

(KOLOKVIJ IN IZPIT!)

- *Kam uvrščamo zadevno pravnoorganizacijsko različico, npr. k.d.?*
- *Njene pravno določujoče prvine in opredelitev,*
- *Ustanovitev – način, pogoji, posebnosti:*
- *Ali je najnižji osnovni kapital zakonsko določen,*
Koliko mora biti – najmanj – ustanoviteljev,
Koliko – največ – družbenikov ima lahko; morebitno določen sestav družbenikov
- *Statusne prvine: firma, sedež*
- *Prenehanje družbe*
- *Posebnosti določene gospodarske družbe*

Zakon o gospodarskih družbah (ZGD)

Sestav:

- *Skupne določbe* 1.-76. člen
- *Družbe (osrednji del ZGD)* 77.-569. čl.
- *Kazenske določbe* 570.-576. čl.
- *Prehodne in končne določbe* 577.-597. čl.

Doslej je bil ZGD večkrat noveliran, šesta novela zadeva 10. in 20 člen, s **sedmo**, najobsežnejšo novelo (F) pa je bilo delno in tudi bistveno **dopolnjenih** ali dodanih 141. členov.

Pripravljajoče se spremembe v pripravljeni noveli ZGD-H.

SKUPNE DOLOČBE ZGD (SESTAV)

Pomen:

- veljajo za vse gospodarske družbe, razen za(?)
- pojmovne opredelitve:
 - **gospodarska družba** (vrstni pojem iz noveliranega 1. člena, ki vključuje:
 - **osebne družbe**: d.n.o.; k.d. st.d.
 - **kapitalske družbe**, d.o.o.; d.d.; k.d.d.
 - **ciljnost?**
 - **pravna osebnost** (2. člen); pridobitev (3. člen)
 - **dejavnost** (4. člen)

- odgovornost za obveznosti; namen spregleda pravne osebnosti (5. in 6. člen)**
- objava sporočil** (poudarek na uporabi slovenskega jezika!) (10. člen)
- firma** (12. – 28. člen)
- sedež** (29. 31. člen)
- zastopanje in prokura** (32. – 38. člen)
- poslovna skrivnost** (39. – 40. člen)
- konkurenčna prepoved** (41. – 42. člen)
- sodni register** (46. – 49. člen)
- sporočilna obveznost d.d. in d.o.o.** (45. člen)
- poslovne knjige in letno poročilo** (praktično novo VII. poglavje – 60. 68. člen)
- podjetnik posameznik (s.p.),** (72. – 77. člen)

Pravnoorganizacijske oblike po določbah ZGD:

A. OSEBNE DRUŽBE:

1. družba z neomejeno odgovornostjo

2. komanditna družba

3. tiha družba

- *SAMOSTOJNI PODJETNIK POSAMEZNIK (I. DEL ZGD)*

- *DVOJNA DRUŽBA*

B. KAPITALSKE DRUŽBE:

1. delniška družba

2. komanditna delniška družba

3. družba z omejeno odgovornostjo

C. POVEZANE DRUŽBE: *koncerni, holdingi*

D. GOSPODARSKO INTERESNO ZDRUŽENJE

Pravno določujoče prvine gospodarskih družb

	d.n.o.	k.d.	d.d.	d.o.o.
Pravnoorg. različica	Osebna družba	Osebna družba	Kapitalska družba	Kapitalska družba
Firma	Osebno ime v firmi Janez As, d.n.o.	Osebno ime v firmi Peter Mir & in drugi	Možna kombinacija osebnih ali stvarnih imen v firmi, npr. Siemens, AG; Krka d.d.	Možna kombinacija osebnih ali stvarnih imen v firmi
Število družbenikov	Najmanj 2	Najmanj 2 in najmanj: 1 komplementar, 1 komantitist	Najmanj 1 oseba (fizična ali pravna)	Najmanj 1 največ 50 (več z dovoljenjem ministra za gospodarske dejavnosti)
Jamstvo	Polna odgovornost družbe in vseh njenih družbenikov	Polna odgovornost komplementarjev (osebna), komanditistov le z vlogo	Družba neomejeno, delničar izgubi >vrednost< svojih delnic	Družba neomejeno, družbenik pa izgubi znesek svojega poslovnega deleža
Poslovodstvo	Vsak družbenik; eden ali več družbenikov; prokurist	Vsak komplementar	Uprava pod nadzorom nadzornega sveta (dvotirni sistem) uprava pod nadzorom skupščine (enotirni sistem)	Eden ali več poslovodij pod nadzorom nadzornega sveta (če ga d.o.o. ima) ali skupščine oz. ustanoviteljev d.o.o.

Podlage za izbiro med kapitalsko in osebno družbo

KAPITALSKE DRUŽBE

OSEBNE DRUŽBE

<p>Družba jamči s svojim premoženjem, ne pa družbeniki osebno (le izjemoma, npr. ob spregledu pravne osebnosti; 6. člen ZGD)</p>	<p>Za obveznosti družbe praviloma jamčijo družbeniki neomejeno z vsem svojim premoženjem (razen komanditista). Upnikom je odgovoren vsak družbenik, ki ga izbere upnik, in sicer za celotni znesek obveznosti (visoka boniteta).</p>
<p>Zahteva se visok osnovni kapital (d.d. – 6.000.000 SIT; d.o.o. – 2.1000.000 SIT)</p>	<p>ZGD zanje ne določa višine minimalnega osnovnega kapitala</p>
<p>Zahtevnejši formalnopравни postopki</p>	<p>Nezahteven formalnopравни postopek glede statusa (ne zahteva se notarska oblika)</p>
<p>Bolj zapleteno upravljanje (več obveznih organov)</p>	<p>Poenostavljeno upravljanje</p>
<p>Dražja ustanovitev in večji stroški delovanja kapitalskih družb</p>	<p>Cenejša ustanovitev in manj stroškov pri poslovanju</p>

DVOJNA DRUŽBA

Ta posebna pravnoorganizacijska oblika se npr. lahko kaže kot komanditna družba, v kateri je **edini** komplementar **družba**, pri kateri pa **ni** osebno odgovornih družabnikov, oziroma so **vsi** komplementarji **take družbe**.

Gospodarsko družbo pa se lahko ustanovi tudi samo zaradi poznejše **vključitve** v statusu komplementarja v dvojno družbo.

ZGD določa v zvezi z dvojno družbo **dve** pomembni *prepovedi*:

- Delniška družba, družba z omejeno odgovornostjo in komanditna delniška družba **se ne smejo preoblikovati** v dvojno družbo.
- Dvojna družba (»po sebi«) pa **ne** sme biti **komplementar** v komanditni družbi.

PRAVNE POSEBNOSTI DVOJNE DRUŽBE

- glede sestava firme zakaj morata biti v njegovi firmi – firmi obeh osebkov!!
- v čem je bistvo **prepovedi** glede dvojne družbe **po** določbah ZGD? Predvsem zaradi možnosti oblikovanja »večstopenjskih« (večkratnih) družb;
- Razložite zakaj se v dvojno družbo **ne** smejo preoblikovati kapitalske družbe!

Obrtni zakon (ObrZ) opredeljuje obrt kot način opravljanja dejavnosti, in sicer kot tako dejavnost, za katero sta značilna enostaven način dela s pretežnim ročnim delom in umetniško in oblikovalsko ustvarjanje. Za dejavnost domače in umetne obrti veljajo posebni pogoji iz ObrZ.

Obrtna dejavnost in obrti podobna dejavnost **je tista dejavnost, za katero** je značilno npr., da gre:

- za proizvodno ali storitveno dejavnost na podlagi individualnih naročil, da se opravlja proizvodnja **le** v majhnih serijah ter da serijska proizvodnja **ne** obsega **pretežnega dela** dejavnosti.
- Oziroma, da se uporabljajo stroji, orodja in tehnične naprave, ki so primerne za opravljanje dejavnosti in da le-ti nimajo značilnosti tekočih trakov ali avtomatiziranega delovnega procesa.

DRUŽBA Z NEOMEJENO ODGOVORNOSTJO (d.n.o.)

(Javna trgovinska družba oz. družba s skupnim imenom v drugih evropskih pravnih redih)

- vsi** družbeniki so neomejeno *in* solidarno odgovorni za obveznosti družbe
- najmanj **dva** družbenika
- ustanovna pogodba *ni* v notarski obliki
- ustanovne vloge v denarju, stvareh *in* pravicah
- minimalni ustanovni kapital v ZGD *ni* predpisan
- vsi* družbeniki imajo pravico *in* obveznost opravljati posle družbe
- firma vsebuje osebno ime najmanj enega družbenika*

Vsebina načel v okviru pogodbene prostosti v d.n.o.:

- enakega obravnavanja družbenikov – (kje **ne**)?
- skrbnega ravnanja,
- konkurenčne prepovedi,
- skupnega vodenja poslov – družbeniki se mu lahko odrečejo ali to svoje upravičenje prenesejo, npr. na prokurista.

KOMANDITNA DRUŽBA (k.d.)

- *je* družba najmanj dveh družbenikov
- najmanj *en* družbenik odgovarja za obveznosti družbe z *vsem* svojim premoženjem (**komplementar**)
- najmanj *en* družbenik pa za obveznosti družbe *ne* odgovarja (**komanditist**)
- komplementar *osebno* sodeluje pri vodenju družbe
- komanditist *ima* pravico *nadzora nad vodjem*
- ustanovna pogodba k.d. *ni* v notarski obliki
- minimalni ustanovni kapital v ZGD *ni* predpisan
- firma vsebuje *priimek vsaj* enega komplementarja

TIHA DRUŽBA

OPREDELITEV

Tiha družba nastane s pogodbo, na podlagi katere **tihi družbenik** s premoženjskim vložkom v podjetje koga drugega, torej tihe družbe, **pridobi** pravico do udeležbe pri njegovem dobičku.

Za razmerja med **nosilcem** tihe družbe in **tihim družbenikom** veljajo določbe sklenjene **pogodbe**, razen če ZGD **ne** določa kaj drugega, npr. glede pravice do vpogleda v poslovne knjige.

TIHA DRUŽBA

(samo pogojno jo uvrščamo med osebne in
gospodarske družbe)

Ponovimo še enkrat:

določujoče značilnosti t.d. so:

- ustanovi se s pogodbo, ki *ni* v notarski obliki
- nosilec tihe družbe *je* osebno odgovoren ***in*** vodi družbo
- eden ali več tihih družbenikov, ki imajo status vlagatelja in za obveznosti družbe odgovarjajo do višine "vložka"
- tihi družbenik ima pravico *vpogleda* v bilance in knjige ter zaključne račune
- ime tihih družbenikov *ne* sme biti v firmi; bistvo - (sankcija?)
- na temelju vlaganja se pridobi pravico do udeležbe na dobičku te družbe

Splošna značilnost zastopanja

ZGD v 32. členu določa, da družbo **zastopajo** osebe, ki so določene z zakonom ali aktom o ustanovitvi družbe na podlagi zakona. V skupino zastopnikov družbe **štejemo**:

- upravo v delniški družbi,
- poslovodje v družbi z omejeno odgovornostjo,
- družbenike v družbi z neomejeno odgovornostjo oziroma komplementarje v komanditni družbi (**To so t.i. korporacijski zastopniki**, ki so praviloma **hkrati** upravičeni tudi **voditi** posle družbe (**poslovodstvo**)).

Ustanovitev d.o.o. in njene pogloblitve pravne značilnosti; upravljanje v d.o.o.

Družbeniki odločajo na skupščini **npr. o:**

- sprejetju letne bilance stanja in izkaza uspeha in o razdelitvi dobička
- zahtevi za vplačilo osnovnih vložkov
- vračanju naknadnih vplačil
- delitvi in prenehanju poslovnih deležev
- postavitvi in odpoklicu poslovodij
- ukrepih za pregled in nadzor dela poslovodij
- postavitvi prokurista in poslovnega pooblaščenca
- drugih zadevah, za katere tako določa ZGD ali družbena pogodba
- pravice manjšinskih družbenikov, (439. člen)

pogoj: 1/10 deležev v osnovnem kapitalu (445.člen)

Dosedanje spremembe ZGD v zvezi z d.d.

Pričakovane spremembe po ZGD/H (ustno) z napotilom na medmrežje!

»Ustanovitelji

170. člen

Delniško družbo lahko ustanovi **ena** ali več fizičnih **ali** pravnih oseb (ustanovitelji, ki sprejmejo **statut.**«

»Družba z enim delničarjem

204.a člen

Če postane imetnik vseh delnic **en** sam delničar **ali** poleg njega še družba, mora biti **to** vpisano v register. V register se vpišeta tudi ime **in** priimek **ter naslov edinega delničarja.**«

V čem vidite vsebinsko bistvo **obeh** sprememb?

DELNIŠKA DRUŽBA (d.d.)

Določujoče prvine:

- kapitalska družba, ki ima osnovni kapital razdeljen na delnice
- družba odgovarja **z vsem** svojim premoženjem
- delničarji **ne** odgovarjajo za obveznosti družbe
- temeljni pravni akt družbe je **statut v notarski obliki**
- minimalni ustanovni kapital je 6.000.000 SIT
- vrednost ene delnice 1.000 SIT, 2.000 SIT ali večkratnik 1.000 SIT
- 1 ali več ustanoviteljev
- **vložki:**
 - denarni
 - stvarni, npr. pravice intelektualne lastnine (?)

DELNICA je po določilih ZGD:

- vrednostni papir
- kvotni del osnovnega kapitala
- upravičenemu imetniku zagotavlja dve pojavnosti pravic:
 - **premoženjske** (dividenda, likvidacija, prednostni nakup)
 - **članske** (volilna, nadzor, informiranost, izpodbijanje)

Različice delnic:

- **imenske**; prinosniške
- **navadne (redne)**; prednostne (ugodnostne)
- Različice prednostnih delnic:
 - **zbirna** (kumulativna)
 - **udeležbena** (participativna)

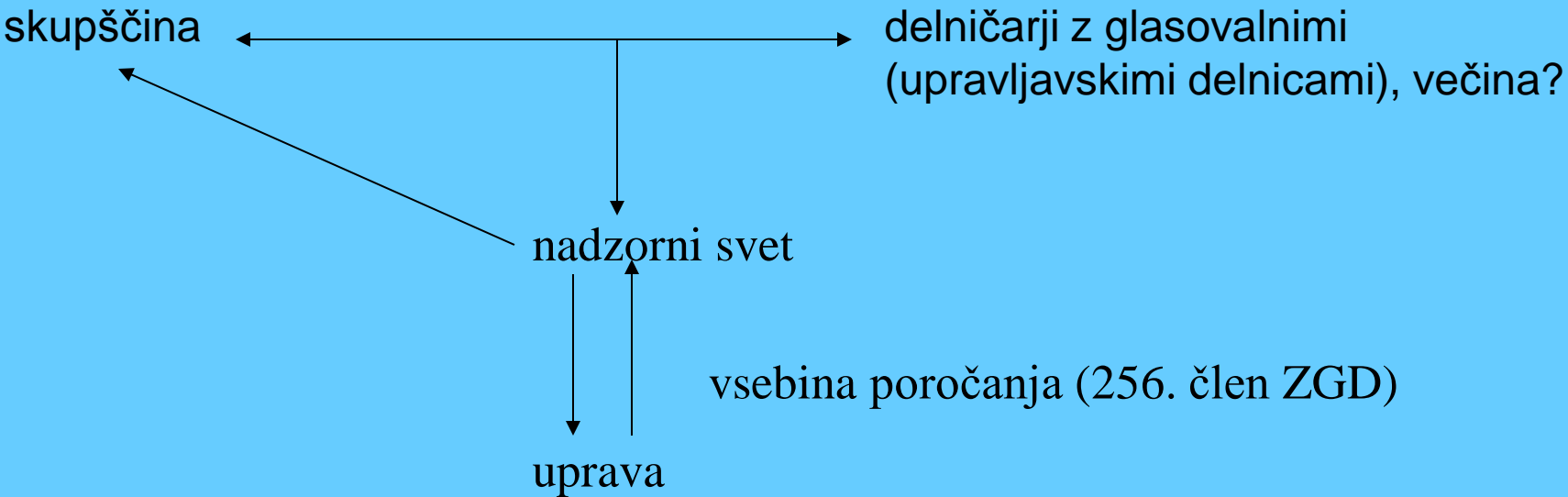

UPRAVLJANJE V DELNIŠKI DRUŽBI

Kdaj je **enotirno**? Kdaj je **fakultativno**? In kdaj je **obvezno dvotirno** ?

Bistvo dvotirnega upravljanja?

Bistvo in vsebina razmerij:

- **Novosti: enotirni in dvotirni sistem po ZGD-H**
Razrešnica? (ciljnost, namen, posledica)

Delniško družbo vodi **uprava** v dobro družbe, samostojno in na lastno odgovornost (246. člen)

Nadzorni svet nadzoruje vodenje poslov družbe. Nadzorni svet lahko pregleduje in preverja knjige in dokumentacijo družbe, njeno blagajno, shranjene vrednostne papirje in zaloge blaga ter druge stvari (274. člen).

Uprava **poroča** nadzornemu svetu o:

- načrtovani poslovni politiki in drugih načelnih vprašanjih poslovanja; itn.
- donosnost družbe, še posebej o donosnosti lastnega kapitala,
- poteku poslov, še posebej o prometu in finančnem stanju družbe,
- poslih, ki lahko pomembno vplivajo na donosnost ali plačilno sposobnost družbe.

Člani uprave morajo pri vodenju poslov ravnati **s** skrbnostjo:

- vestnega in poštenega gospodarstvenika
- sočasno pa morajo tudi varovati poslovne skrivnosti družbe, npr. podatke o ...(?)

Člani uprave **solidarno** odgovarjajo delniški družbi za škodo, ki ji je nastala zaradi **kršitve** njihovih dolžnosti, razen če dokažejo, da so vestno in pošteno izpolnjevali **vse** svoje dolžnosti (258. člen ZGD).

Za dolžnost skrbnega ravnanja in odgovornost članov nadzornega sveta pa **se** smiselno uporabljajo določbe tega zakona o dolžnosti skrbnega ravnanja in odgovornosti uprave (279. člen)!

Nadzorni svet lahko zahteva poročilo tudi o drugih vprašanjih, pomembnih za poslovanje družbe.

Predlog letnega poročila – Uprava mora predložiti poleg letnega poročila svetu *pred* obravnavanjem na skupščini, v rokih, ki jih določa statut v skladu z zakonom.

Nadzorni svet je dolžan k predlogu letnega poročila oblikovati *mnenje* in ga predložiti skupščini.

Nadzorni svet lahko *od* uprave kadarkoli zahteva *poročilo* o vprašanjih, ki so povezana s poslovanjem družbe in ki pomembneje vplivajo ali je zanje razumno pričakovati, da bodo pomembneje vplivala na položaj družbe.

Ta *poročila* morajo ustrezati načelu vestnosti *in* verodostojnosti. (239. člen).

The image shows a screenshot of a financial statement table. The table has multiple columns and rows, with some cells containing numerical values and others containing text. The table is presented in a grid format with a light background and dark text. The columns represent different financial metrics, and the rows represent different periods or categories. The table is partially obscured by a dark overlay on the right side.

Članom uprave *in* nadzornega sveta **ni** treba povrniti škode družbi in delničarjem **samo** tedaj, če je njihovo dejanje temeljilo *na* zakonitem sklepu skupščine d.d.

Čeprav ***nadzorni svet*** ***odobri dejanje uprave*** odškodninska odgovornost članov uprave *ni* izključena (280. člen).

V zvezi z **odgovornostjo** članov nadzornega sveta za škodo, povzročeno družbi gre opozoriti, da je merilo ugotavljanja odgovornosti **objektivno** z vidika **načela opravljanja nalog** članov nadzornega sveta **s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika!**

Pri ugotavljanju odgovornosti člana nadzornega sveta **ni** mogoče upoštevati **subjektivnih** meril ali gledišč posameznega člana, češ da **ni** razumel zadeve ali pa da je **ni mogel** razumeti. Pri članih nadzornega sveta je temeljna predpostavka, da **gre za poklicno** in strokovno usposobljenost za opravljanje **funkcije** člana tega organa. Pri tem se upoštevata: povprečno strokovno znanje **in** povprečna skrbnost članov nadzornega sveta.

Odgovornost posameznega člana nadzornega sveta vpliva **na delitev** dela med člani nadzornega sveta v odvisnosti od področja nadzora.

Če so določeni člani nadzornega sveta imenovani v delovno skupino, ki naj pripravi določene predloge, je njihova odgovornost **bistveno večja** od odgovornosti drugih članov nadzornega sveta, ki bodo npr. sprejeli zadevni **sklep** na podlagi omenjenega, predloženega gradiva.

Četrty odstavek 248. člena ZGD določa:

»Statut družbe ali **nadzorni svet**, če je to **s statutom** predvideno, lahko določi, da so za zastopanje pooblaščen člani uprave posamično oziroma skupaj vsaj dva člana uprave oziroma član uprave skupaj s prokuristom.«

2. odst. 250. člena ZGD določa:

Nadzorni svet lahko **odpokliče** posameznega člana uprave oziroma predsednika:

- če *huje krši obveznosti, ali*
- če *ni sposoben voditi poslov, ali*
- če *mu skupščina izreče nezaupnico, razen če je nezaupnico izrekla iz očitno neutemeljenih razlogov,*
- ali **iz drugih ekonomsko-poslovnih razlogov** (pomembnejše spremembe v strukturi delničarjev, reorganizacija, uvajanje novih proizvodov, večja sprememba dejavnosti in podobno).

Ponovimo še enkrat bistveno:

256. člen ZGD glede poročanja uprave nadzornemu svetu določa:

Le-ta poroča NS o načrtovani poslovni politiki in drugih načelnih vprašanjih poslovanja;

- donosnosti družbe, še posebej o donosnosti lastnega kapitala;**
- poteku poslov, še posebej o prometu in finančnem stanju družbe;**
- poslih, ki lahko pomembno vplivajo na donosnost ali plačilno sposobnost družbe.**

Nadzorni svet **lahko** zahteva poročilo tudi o **drugih** vprašanjih, Uprava **mora** obveščati nadzorni svet o vprašanjih, ki zadevajo poslovanje družbe in z njo povezanih družb.

Uprava **mora** sestaviti letno poročilo v **dveh** mesecih po koncu poslovnega leta in ga **nemudoma** predložiti nadzornemu svetu.«

KZ in sankcioniranje kršitev poslovne tajnosti:

241. Člen

1. *Kdor v nasprotju s svojimi dolžnostmi glede varovanja **poslovne tajnosti** sporoči ali izroči komu podatke, ki so poslovna tajnost ali mu kako drugače omogoči, da pride do njih, ali zbira take podatke z namenom, da jih izroči nepoklicani osebi;*

*Se kaznuje z zaporom **do treh let***

2. *Enako se kaznuje, kdor z namenom, da jih neupravičeno uporabi na protipraven način pride **do** podatkov, ki **se** varujejo kot poslovna tajnost.*

3. *Če so podatki iz prvega ali drugega odstavka tega člena posebno pomembni in če kdo izroči take podatke zato, da jih kdo odnese v tujino, ali je dejanje storjeno iz koristoljubnosti;*

*se kaznuje z zaporom do **petih let**.*

282. člen ZGD določa, da skupščina d.d. odloča o:

- sprejemu letnega poročila,
- uporabi bilančnega dobička,
- imenovanju in odpoklicu članov nadzornega sveta,
- spremembah statuta,
- ukrepih za povečanje in zmanjšanje kapitala d.d.
- prenehanju družbe in statusnem preoblikovanju, npr. v d.o.o.
- imenovanju revizorja,
- drugih zadevah, če tako v skladu z zakonom določa statut, oziroma v drugih zadevah, določenih v ZGD.

Skupščina d.d. odloča o uporabi bilančnega dobička **na predlog** uprave in nadzornega sveta. Pri odločanju o uporabi bilančnega dobička **ni vezana** na predlog uprave in nadzornega sveta, vezana pa je na sprejeto letno poročilo.

Sklep o uporabi bilančnega dobička **mora** obsegati podatke o:

- višini bilančnega dobička,
- delu bilančnega dobička, ki se razdeli delničarjem,
- delu bilančnega dobička, ki se odvede v druge rezerve iz dobička,
- delu bilančnega dobička, o katerega uporabi bo odločeno v naslednjih poslovnih letih (preneseni dobiček),
- o delu bilančnega dobička, ki se uporabi za druge namene, določene v statutu.

RAZREŠNICA in upravljavski sestav d.d.

Entlassung (f) n De

En dismissal

Am firing

Es despido (m)

Fr congédiement (m)

It licenziamento (m)

Pt despedimento (m)

razlika: razrešnica : ne(zaupnica)?

zaúpnica -e ž Verträuensvotum s;

Verträuensfrau ž

zaúpnica: voto di fiducia; zahtevati zaupnico: chiedere il voto di fiducia

282.a člen

Hkrati z odločanjem o uporabi bilančnega dobička odloča skupščina tudi o podelitvi razrešnice upravi in nadzornemu svetu. O podelitvi **razrešnice** posameznemu članu se glasuje **ločeno**, če tako določi skupščina ali če to zahtevajo delničarji katerih skupni deleži dosegajo desetino osnovnega kapitala.

S podelitvijo razrešnice skupščina **potrdi in odobri delo** uprave in nadzornega sveta v poslovnem letu. **Zahtevki** iz naslova odgovornosti za škodo se lahko uveljavljajo **tudi proti** osebam, ki jim je skupščina podelila **razrešnico**.

274.a člen ZGD ob omenjenem tudi določa, da mora nadzorni svet **preveriti** sestavljeno letno poročilo in predlog za uporabo bilančnega dobička, ki ju je predložila uprava. Vsak član nadzornega sveta ima **pravico** pregledati in **preveriti vse** podlage za letno poročilo, ki mu jih je treba na njegovo zahtevo predložiti, če nadzorni svet **ne** odloči drugače.

Nadzorni svet mora o rezultatu preveritve sestaviti **pisno poročilo** za skupščino. V poročilu **mora** navesti, na kakšen **način** in v kakšnem **obsegu je preverjal** vodenje družbe med poslovnim letom. Če je k letnemu poročilu priloženo **tudi** revizijsko poročilo, **mora** nadzorni svet v svojem poročilu **zavzeti stališče tudi do** revizijskega poročila.

Vlaganje tožb članov NS

Člani nadzornega sveta **imajo** pravico vlagati tožbe. V prvi vrsti so upravičeni uveljavljati zahteve iz osebnih dolžniških razmerij (plačilo, stroški, »tantieme«).

Člani NS **imajo** pravico vlagati izpodbojne in ničnostne tožbe zoper sklepe skupščine (2. odst. 36. in 368. člen ZGD). Član lahko vloži **tudi** tožbo zoper sklep nadzornega sveta. Tožena stranka **je družba**, saj ima le-ta pravno sposobnost.

Član NS lahko vloži tožbo **tudi** zaradi kršitve svojih pravic (ni vabljen na sejo, ni dobil potrebnih podatkov). Tudi v tem primeru **je** pasivno legitimirana družba, **ne** pa predsednik nadzornega sveta ali član uprave, ki je konkretno onemogočil izvajanje funkcije članom NS oziroma NS.

KOMANDITNA DELNIŠKA DRUŽBA (k.d.d.)

- kapitalska je gospodarska družba, pri kateri najmanj en družbenik odgovarja za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem (komplementar)
- komanditni delničarji ne odgovarjajo za obveznosti družbe
- imeti mora najmanj 5 (bolje oziroma pravilneje 2) ustanoviteljev, za razliko od d.d.

ali = teza iz zadnje alinee točna?

POVEZANE DRUŽBE – KONCERNI, HOLDINGI

Glede na vsebinske značilnosti medsebojnega razmerja in odvisnosti družb ter pravnih podlag za povezavo družb razlikujemo **tri** pojavne oblike **koncernov**:

- **dejanski** koncern, ki ga tvorijo ena obvladujoča in ena ali več odvisnih družb, povezanih pod enotnim vodstvom obvladujoče družbe;
- **pogodbeni** koncern, ki ga tvorijo družbe, ki so povezane s podjetniško pogodbo o obvladovanju;
- **koncern** z razmerjem enakopravnosti, ki ga tvorijo pravno samostojne družbe, povezane z enotnim vodstvom, ne da bi bile pri tem družbe medsebojno odvisne.

Družba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki je **nadrejena** družba eni ali več družbam s sedežem v Republiki Sloveniji ali zunaj nje (**podrejene družbe**), mora izdelati tudi konsolidirano letno poročilo, če so nadrejena družba ali ena ali več podrejenih družb organizirane kot kapitalske družbe oziroma v drugi istovetni pravnoorganizacijski obliki po pravu države sedeža družbe.

Družba je **nadrejena** družba drugi družbi (podrejeni družbi) tedaj, če ima:

- večino glasovalnih pravic v drugi družbi, ali
- pravico imenovati oziroma odpoklicati večino članov uprave ali nadzornega sveta družbe, ali
- pravico izvrševati prevladujoč vpliv nad drugo družbo na podlagi podjetniške pogodbe oziroma na podlagi drugega pravnega temelja,
- ali pa ima v drugi družbi najmanj 20% glasovalnih pravic in je bila večina članov uprave ali nadzornega sveta te družbe, ki so opravljali to funkcijo v preteklem poslovnem letu in jo še opravljajo takrat, ko je treba izdelati konsolidirana poročila, imenovana izključno zaradi izvrševanja glasovalnih pravic nadrejene družbe

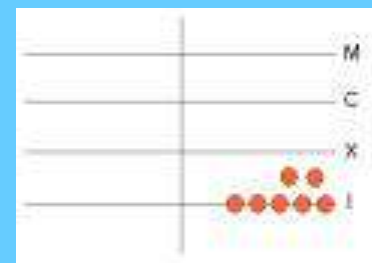
STATUSNO PREOBLIKOVANJE

Gospodarska družba se lahko statusno preoblikuje **na štiri načine:**

- z **združitvijo**,
- z **delitvijo**,
- s **prenosom premoženja**,
- s **preoblikovanjem pravnoorganizacijske oblike**.

Združitev se opravi:

- s **prenosom** celotnega premoženja ene ali več družb (**prevzeta družba**) z univerzalnim pravnim nasledstvom na drugo družbo (**prevzemna družba**) v zamenjavo za zagotovitev delnic prevzemne družbe (**pripojitev**);
- z **ustanovitvijo nove** delniške družbe, na katero z univerzalnim pravnim nasledstvom preide celotno premoženje družb, ki se spajajo, v zamenjavo za zagotovitev delnic nove delniške družbe, ki so jo ustanovile tiste gospodarske družbe, ki se ciljno spajajo (**spojitev**).

Nekatere bistvene novosti pripravljajoče se novele ZGD-H

- Za upravljanja v d.d., ki nimajo NS:

se zanje smiselno uporabljajo določbe 2. pododdelka 4. oddelka Četrtega A poglavja II. Dela ZGD o enotirnem sistemu upravljanja **evropske delniške družbe**.

EVROPSKA DELNIŠKA DRUŽBA (SE)

SE se vpiše v register. Za prijavo SE za vpis v register se uporabljajo določbe ZGD o vpisu delniške družbe v register.

Predlogu za vpis SE v register je treba priložiti tudi:

- sporazum o sodelovanju delavcev pri upravljanju SE, na način in pod pogoji, določenimi v zakonu, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju v SE ali
- sklep o prekinitvi pogajanj za sklenitev sporazuma iz prejšnje alineje, sprejet v skladu z zakonom, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju v SE ali
- z izjavo vseh članov uprave, da sporazum iz prve alineje tega odstavka, ni bil dosežen v ustreznem roku.

Statut določi sedež SE v skladu z določbami 30. člena ZGD.

Če organi vodenja SE, ki ima svoj sedež v Republiki Sloveniji, prenesejo svoje delovanje v drugo državo članico, sodišče SE pozove, da v primernem roku ponovno vzpostavi njihovo delovanje v Republiki Sloveniji ali pa prenese svoj sedež v skladu z 8. členom Uredbe 2157/2001/ES.

Če SE v roku, ki ga je postavilo sodišče, ne vzpostavi delovanja organov vodenja v Republiki Sloveniji ali ne prenese sedeža v skladu z 8. členom Uredbe 2157/2001/ES, izda sodišče sklep o prenehanju SE.

NEKATERE DOLOČBE GLEDE SEDEŽA SE

Načrt prenosa sedeža SE v drugo državo članico mora poleg podatkov, določenih v drugem odstavku 8. člena Uredbe 2157/2001/ES, vsebovati tudi ponudbo za prevzem delnic tistih delničarjev, ki na skupščini, ki odloča o prenosu sedeža, na zapisnik ugovarjajo sklepu o soglasju za prenos, proti plačilu primerne denarne odpravnine.

Nadzorni svet SE mora na podlagi poročila uprave SE o prenosu sedeža (3. odstavek 8. člena Uredbe 2157/2001/ES) in poročila o reviziji primernosti višine denarne odpravnine pregledati nameravani prenos sedeža in o tem izdelati pisno poročilo.

Uprava mora vsaj dva meseca pred zasedanjem skupščine, ki odloča o prenosu sedeža SE v drugo državo članico, registrskemu sodišču predložiti načrt prenosa sedeža, ki ga je pred tem pregledal nadzorni svet te družbe. Obvestilo o predložitvi načrta prenosa sedeža registrskemu sodišču mora družba objaviti. V objavi je treba delničarje opozoriti na njihove pravice, upnike pa na njihove pravice.

Uprava delniške družbe, ki z združitvijo prenaša svoje premoženje, pravice in obveznosti na SE s sedežem v drugi državi članici, predlaga vpis namere združitve v register.

Predlogu za vpis namere združitve je treba priložiti:

1. pogodbo o združitvi;
2. zapisnik zasedanja skupščine prevzete družbe, ki je odločala o soglasju za združitev;
3. dovoljenje pristojnega organa, kadar se za združitev to zahteva;
4. poročilo uprave prevzete družbe o združitvi (513. člen tega zakona);
5. poročilo oziroma poročila o reviziji združitve (398r. člen tega zakona),
6. zaključno poročilo prevzete družbe (prvi odstavek 64. člena tega zakona);

7. dokaz, da je bila nameravana združitev objavljena v skladu s 398s. členom tega zakona);
8. dokaze o zagotovitvi pogojev za uresničenje pravic delničarjev (398t. člen tega zakona) in soglasje družb s sedežem v drugih državah članicah za začetek postopka za sodni preizkus primernosti višine denarne odpravnine (398u. člen tega zakona);
9. dokaze o zagotovitvi pogojev za uresničenje pravic upnikov (398v. člen tega zakona);
10. izjavo uprave družbe, za katero se smiselno uporablja 1. točka drugega odstavka 520. člena tega zakona in
11. izjavo uprave družbe o številu delničarjev, ki uveljavljajo pravico zahtevati prevzem delnic proti plačilu denarne odpravnine in o načinu uresnitve te pravice.

Ustanovitev holdinške SE

Notarski zapis statuta holdinške SE se lahko izdela šele, ko so po poteku dodatnega prijavnega roka, določenega v drugem stavku tretjega odstavka 33. člena Uredbe 2157/2001/ES, znani ustanovitelji holdinške SE. Ta rok začne teči z dnem objave, da so izpolnjene predpostavke za ustanovitev holdinške SE.

Besedilo notarskega zapisa statuta holdinške SE mora biti identično besedilu predloga statuta, navedenem v načrtu ustanovitve.

V predlogu statuta holdinške SE mora biti poleg podrobnosti, ki jih določa tretji stavek drugega odstavka 32. člena Uredbe 2157/2001/ES, določen tudi znesek osnovnega kapitala, ki je potreben za ustanovitev holdinške SE in najvišji znesek osnovnega kapitala, ki bo dosežen, če bodo holdinški SE izročeni vsi deleži družb, ki si prizadevajo za njeno ustanovitev.

NAČRT PREOBLIKOVANJA

Načrt preoblikovanja delniške družbe v SE (v nadaljnjem besedilu tega pododdelka: načrt preoblikovanja) mora vsebovati:

1. dosedanjo firmo, sedež in vložno številko družbe, ki se preoblikuje;
2. predlog statuta SE;
3. predvideni časovni okvir preoblikovanja;
4. poročilo uprave o preoblikovanju v skladu s četrtem odstavkom 37. člena Uredbe 2157/2001/ES.

Načrt preoblikovanja mora pregledati revizor, ki mora izdelati pisno poročilo.

UPRAVLJANJE SE

Če SE v skladu s točko (b) 38. člena Uredbe 2157/2001/ES izbere in v statutu določi dvotirni sistem upravljanja družbe z nadzornim in poslovodnim organom, se uporabljajo določbe 246. do 279. člena ZGD, razen če Uredba 2157/2001/ES ali določbe tega pododdelka, ne določajo drugače.

Enotirni sistem

Če SE v skladu s točko (b) 38. člena Uredbe 2157/2001/ES izbere in v statutu določi enotirni sistem upravljanja **z upravnim odborom SE**, se za upravljanje SE uporabljajo določbe Uredbe 2157/2001/ES in pododdelka ZGD.

Upravni odbor sestavljajo najmanj trije člani.

POSEBNI POGOJI ZA ČLANE UPRAVNEGA ODBORA

Član upravnega odbora je lahko le oseba, ki izpolnjuje posebne pogoje iz četrtega odstavka 246. člena ZGD.

Član upravnega odbora ne more biti oseba, ki je že član nadzornega sveta ali upravnega odbora drugih družb na način kot to določa peta alineja drugega odstavka 263. člena tega zakona.

Imenovanje članov upravnega odbora se opravi v skladu s 43. členom Uredbe 2157/2001/ES za dobo največ petih let z možnostjo neomejenega ponovnega imenovanja. Ponovno imenovanje se ne sme opraviti prej kot eno leto pred iztekom mandata.

Upravni odbor mora, v skladu s podrobnejšo ureditvijo v statutu, izmed sebe izvoliti predsednika in najmanj enega namestnika. Predsednik ne more biti član upravnega odbora iz tretjega odstavka 398a.p. člena tega zakona in ne sme biti hkrati izvršni direktor te SE. Namestnik prevzame pravice in obveznosti predsednika le, če je ta onemogočen pri njihovem izvrševanju.

Upravni odbor lahko sprejme poslovnik o svojem delu. Posamezna vprašanja o delu pravnega odbora lahko določa statut. Poslovni o delu upravnega odbora se sprejme s soglasjem vseh članov upravnega odbora.

Na sejah upravnega odbora se piše zapisnik, ki ga podpiše predsednik.

Za dolžnost skrbnega ravnanja in odgovornost članov upravnega odbora se smiselno uporabljajo določbe 258. člena ZGD.

Upravni odbor imenuje enega ali več **izvršnih direktorjev** za dobo največ **petih let** z možnostjo neomejenega ponovnega imenovanja. Ponovno imenovanje se ne sme opraviti prej kot eno leto pred iztekom mandata. Člani upravnega odbora so lahko imenovani za izvršne direktorje.

Za izvršne direktorje je lahko imenovana **manj kot polovica** članov upravnega odbora v SE:

- s katere vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu;
- v kateri delavci v skladu z določili zakona, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju, uveljavljajo svojo pravico do sodelovanja v organih družbe; ali
- v kateri pride do preoblikovanja iz dvotirnega sistema upravljanja v enotirni sistem upravljanja.

Zastopanje in predstavljanje

Izvršni direktorji zastopajo in predstavljajo SE ob smiselni uporabi določb 248. člena ZGD.

Za skupno zastopanje pooblašteni izvršni direktorji smejo za izvršitev določenega posla oziroma za opravljanje določenih vrst poslov pooblastiti posameznega izvršnega direktorja. Smiselno enako velja, če je za zastopanje SE pooblaščen posamezen izvršni direktor skupaj s prokuristom.

Pooblastila izvršnih direktorjev za zastopanje SE pa ni mogoče omejiti.

Pristojnosti izvršnih direktorjev v zvezi z letnim poročilom

Izvršni direktorji skrbijo za vodenje ustreznih poslovnih knjig.

Izvršni direktorji morajo nemudoma po sestavi predložiti letno poročilo upravnemu odboru. K letnemu poročilu morajo priložiti tudi predlog za uporabo bilančnega dobička, s predlogom, da ga upravni odbor predloži skupščini.

Skupščina SE

Za pristojnosti skupščine in podelitev razrešnice se smiselno uporabljajo določbe drugega do petega odstavka 282. člena in 282a. člena ZGD.

Na začetku zasedanja skupščine upravni odbor obrazloži letno poročilo ter predloga sklepov o uporabi bilančnega dobička in razrešnici.

PRENEHANJE SE

Kadar SE ne izpolnjuje več zahtev iz 7. člena Uredbe 2157/2001/ES, se šteje, da obstaja pomanjkljivost določb statuta v smislu tretjega odstavka 371. člena tega zakona. Registrsko sodišče pozove SE, da v določenem roku nepravilnosti odpravi tako, da ponovno vzpostavi svojo glavo upravo v državi sedeža, ali da prenese svoj sedež po postopku, določenem v 8. členu Uredbe 2157/2001/ES.

Če družba po pozivu sodišča v določenem roku ne odpravi nepravilnosti, sodišče po uradni dolžnosti ugotovi pomanjkljivosti statuta.

UVOD V ARBITRAŽNO PRAVO IN ORIS SODNEGA VARSTVA PRAVIC

Krajši uvod v reševanje gospodarskih sporov

- **redna sodišča**: npr. v RS: okrajna; okrožna; višja in Vrhovno sodišče RS

Pravna vprašanja stvarne **in** krajevne pristojnosti:

- **stvarna** pristojnost nam pove katero izmed rednih sodišč ima pravico in dolžnost postopati ter soditi v zadevnem sporu;

- krajevno pristojno je praviloma tisto sodišče, na katerega področju je sedež tožene stranke.

32. poglavje ZPP ureja posebna pravna vprašanja v zvezi s postopki **v gospodarskih sporih**.

- pravno naravo **gospodarskega spora** ima spor v katerem sta stranki, ki sodita v okvir vrstnega pojma gospodarska družba (torej vse osebne družbe in vse kapitalske družbe), ter zavodi, zadruge, samoupravne lokalne skupnosti oziroma država.

- V gospodarske spore uvrščamo tudi spore, ki zadevajo medsebojna pravna razmerja samostojnih podjetnikov posameznikov ter družbenikov in družb, zadružnikov in zadrug ter ustanoviteljev javnih in drugih zavodov.

Reševanje sporov na alternativne načine: mediacija, arbitraža, kombinirani postopek, SA GZS

Arbitraža = nedržavno razsodišče, ki razsoja v sporu na podlagi **dogovora** pogodbenih strank. Razlikujemo: stalne, specializirane in priložnostne arbitraže. Arbitražno razsodišče je zlasti primerno za reševanje sporov med pogodbeniki v **gospodarskih sporih**.

Mediacija oziroma conciliacija (posredovalni oziroma pomiritveni postopek) je prostovoljna oblika reševanja sporov, ki za razliko od arbitraže **nima** pravne narave sodne odločbe, tako kot jo ima arbitražna odločba, ki je izvršljiva tako kot katerakoli pravnomočna sodna odločba.

Kombinirani postopek je združek mediacije (neuspele), ki se nadaljuje **in** konča z arbitražno odločbo.

Razlaga sestava in namena **treh vzorčnih klavzul** : arbitražne, pomiritvene in kombinirane po pravilnikih SA GZS:

TIPIZIRANA ARBITRAŽNA KLAUZULA SA GZS

Stalna arbitraža pri Gospodarski zbornici Slovenije priporoča strankam, ki se želijo dogovoriti za pristojnost Stalne arbitraže, naj v svoje pogodbe vklučijo naslednjo tipizirano arbitražno klavzulo:

»Vsako nesoglasje, spor ali zahtevek, ki izvira iz te pogodbe ali je z njo v zvezi ali izvira iz njene kršitve, prenehanja ali neveljavnosti, bo dokončno rešil senat treh arbitrov ali arbiter posameznik, imenovan na podlagi Pravilnika o arbitražnem postopku pred Stalno arbitražo pri Gospodarski zbornici Slovenije.«

V čem vidite sporočilno bistvo te klavzule?

V sporih z mednarodnim elementom je priporočljivo, če so vključene tudi naslednje določbe:

- 1. Glede vsebine spora se bo uporabilo pravo.**
- 2. V arbitražnem postopku se bo uporabil jezik.**
- 3. Arbitražni senat bo sestavljen iz
(arbiter posameznik ali arbitražni senat)**
- 4. Pooblaščenec za imenovanje je**

- Zakaj?

TIPIZIRANA KLAUZULA SA GZS O POSREDOVANJU

Stalna arbitraža pri Gospodarski zbornici Slovenije priporoča strankam, ki želijo rešiti spor po mirni poti s posredovanjem, naj v svoje pogodbe vključijo naslednjo tipizirano klavzulo o posredovanju:

»Vsako nesoglasje, spor ali zahtevek, ki izvira iz te pogodbe ali je z njo v zvezi ali izvira iz njene kršitve, prenehanja ali neveljavnosti, se bo reševal s posredovanjem v skladu z določbami Pravilnika o posredovalnem postopku pred Stalno arbitražo pri Gospodarski zbornici Slovenije.«

KOMBINIRANA POSREDOVALNO-ARBITRAŽNA KLAVZULA SA GZS:

Stranke se lahko odločijo za posredovanje kot obvezen predhodni poskus rešitve spora pred začetkom arbitražnega postopka. V takšnem primeru bosta stranki že v svojo pogodbo vključili naslednjo kombinirano posredovalno-arbitražno klavzulo:

“Vsako nesoglasje, spor ali zahtevek, ki izvira iz te pogodbe ali je z njo v zvezi ali izvira iz njene kršitve, prenehanja ali neveljavnosti, se bo reševal najprej s posredovanjem v skladu z določbami Pravilnika o posredovalnem postopku pred Stalno arbitražo pri Gospodarski zbornici Slovenije.”

Nadaljevanje:

“Če posredovanje ne bo uspešno, bo spor dokončno rešil arbitražni senat ali arbiter posameznik v skladu s Pravilnikom o arbitražnem postopku pred Stalno arbitražo pri Gospodarski zbornici Slovenije.”

- **V čem vidite namen te posebne različice klavzule (med-arb)?**

Arbitraža Mednarodne trgovinske zbornice (arbitraža MTZ) opozarja, da tisti pogodbeni stranki, ki želita imeti možnost, da se v primeru spora s pogodbeno stranko obrneta na arbitražo MTZ, se morata o tem izrecno in jasno opredeliti v pogodbi. V primeru, da ni oblične pogodbe, pa v medsebojni korespondenci, ki vsebuje njun dogovor. Dejstvo, da pogodba ali ustrezna korespondenca vsebuje enega ali več Incotermsov, samo po sebi ne pomeni dogovora o pristojnosti arbitraže MTZ.

Zato MTZ priporoča **umestitev** naslednje standardne arbitražne klavzule **v zadevno pogodbo**:

»Vsi spori, ki izhajajo iz te pogodbe ali so v zvezi s to pogodbo, bodo dokončno rešeni po arbitražnih pravilih Mednarodne trgovinske zbornice s strani enega ali več arbitrov, ki bodo imenovani v skladu z navedenimi pravili.«

PRAVILA ZA VODENJE POSTOPKOV v skladu z ARBITRAŽNIMI PRAVILI UNCITRAL; 23. april 2003

Stalna arbitraža v skladu s svojim Pravilnikom o arbitražnem postopku obravnava naraščajoče število mednarodnih sporov. Stalna arbitraža zagotavlja tudi storitve za reševanje sporov v skladu z Arbitražnimi pravili UNCITRAL.

Arbitražna pravila UNCITRAL je leta 1976 sprejela Komisija Združenih narodov za mednarodno gospodarsko pravo, ki je svetovna organizacija sestavljena iz predstavnikov različnih pravnih, ekonomskih in družbenih sistemov in geografskih področij. Generalna skupščina Združenih narodov je priporočila vključitev Arbitražnih pravil UNCITRAL v mednarodne gospodarske pogodbe.

Spori se bodo v skladu z Arbitražnimi pravili UNCITRAL reševali bolj učinkovito, če bodo stranke v svoji pogodbi imenovalle strokovno in nepristransko institucijo, ki bo nastopila kot organ za imenovanje arbitra v primeru, če tega ne storijo pogodbene stranke. Predsednik Stalne arbitraže bo opravljal vlogo organa za imenovanje v skladu z Arbitražnimi pravili UNCITRAL na ustrezno zahtevo ali če bo za to določen s pogodbo.

Stalna arbitraža bo zagotavljala tudi administrativne storitve v Sloveniji in zunaj nje, da bi strankam in arbitrom pomagala pri reševanju sporov v skladu z Arbitražnimi pravili UNCITRAL.

Okrožno sodišče v Ljubljani strankam omogoča sodnemu postopku pridružen postopek mediacije, ki je že podal rezultate pri reševanju civilnih in družinskih sporov. Strankam, ki so že v sodnem postopku, se ob izrecnem soglasju zagotovi mediator, ki jim bo pomagal do skupnega dogovora. Ob zaključku bodo stranke dogovor pred sodišče, sklenile v obliki sodne poravnave, ki predstavlja pravnomočen izvršilni naslov, tako kot sodba v rednem postopku.

Med gospodarske spore v katerih sodišče omogoča možnost mediacije, spadajo zlasti:

- odškodninski spori med zavarovalnicami oz., kjer je vsaj ena od strank zavarovalnica,
- gradbeni spori,
- pogodbe o delu,
- ugotavljanje terjatev v stečaju,
- druge vrste sporov, če sodnik izrecno oceni, da bi stranki lahko dosegli soglasje s pomočjo mediatorja

ČASTNO SODIŠČE PRI GOSPODARSKI ZBORNICI SLOVENIJE

PRAVNE PODLAGE

Častno sodišče pri GZS je samostojen in neodvisen organ, ki skrbi za razvijanje, uveljavljanje in krepitev dobrih poslovnih običajev. Častno sodišče izvaja to javno pooblastilo tako, da kršitve dobrih poslovnih običajev ugotavlja in skladno s postopkom, ki ga določa Pravilnik o organizaciji in postopku pred Častnim sodiščem pri Gospodarski zbornici Slovenije, tudi izreka ukrepe.

VSEBINA DOBREGA POSLOVNEGA OBIČAJA

Neposredno pravno podlago za delovanje častnega sodišča predstavlja Statut GZS, ki določa, da kot kršitve dobrih poslovnih običajev in poslovne morale štejejo zlasti:

- kršitve in izigravanje predpisov in uzanc,
- kršitve sprejetih obveznosti,
- dejanja, ki povzročajo in utegnejo povzročiti škodo drugim,
- druge kršitve pravil o medsebojnih razmerjih, ki ogrožajo pravice drugih, oz. kako drugače prizadenejo njihov interes.

Kot ukrep lahko Častno sodišče GZS **izreče:**

v najlažjih primerih kršitev opozorilo;

v lažjih primerih kršitev opomin ali opomin z objavo v okviru združenja, v katerega je član povezan;

v težjih primerih javni opomin z objavo v tistem glasilu, ki se ga določi častno sodišče.

Pri odločanju o ukrepu Častno sodišče GZS upošteva:
težo oz. pomen kršitve in njene posledice,
ali je bil stranki že izrečen ukrep (v zadnjih 2 letih),
ali je bila kršitev storjena v javnih glasilih.

Javni opomin se lahko objavi v javnih glasilih, v glasilu GZS, glasilu združenja, v katerega je včlanjena obtožena stranka ali na seji odbora tega združenja.

Vsebina objave izrečenega ukrepa častnega sodišča obsega izrek senata I. stopnje oz. II. stopnje, če je bil v celoti spremenjen, bistveni del obrazložitve, iz katere izhajajo utemeljitev odločitev in datum pravočasnosti.